ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational
Library of Ukraine

ВІДДІЛ НАУКОВОГО ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО
СУПРОВОДУ ОСВІТИ

Department of Scientific Information and
Analytical Support of Education

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ПСИХОЛОГІВ: ПРОГРАМИ, МЕТОДИКИ, ТЕХНОЛОГІЇ

РЕКОМЕНДОВАНИЙ СПИСОК ДЖЕРЕЛ

Information Support for the Training of Military Psychologists: Programs, Methods, and Technologies: Recommended List of Sources

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОГЛЯД
Information Overview

Київ – 2026
Kyiv – 2026

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational
Library of Ukraine

ВІДДІЛ НАУКОВОГО ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО
СУПРОВОДУ ОСВІТИ

Department of Scientific Information and
Analytical Support of Education

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ПСИХОЛОГІВ: ПРОГРАМИ, МЕТОДИКИ, ТЕХНОЛОГІЇ:
РЕКОМЕНДОВАНИЙ СПИСОК ДЖЕРЕЛ

Information Support for the Training of Military Psychologists: Programs, Methods, and Technologies: Recommended List of Sources

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОГЛЯД
Information Overview

Київ – 2026
Kyiv – 2026

УДК 378.015.3:159.9:355.1:016

Рекомендовано до оприлюднення вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки
України імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 14 від 26.10.2026 р.)

Упорядники:
Ростока М. Л., кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
Горбачова О. В.., молодший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Рецензент:
Мельничук О. Б., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Навчально-наукового інституту психології і соціальних наук Міжрегіональної академії управління персоналом

Інформаційне забезпечення підготовки військових психологів: програми, методики, технології = Information Support for the Training of Military Psychologists: Programs, Methods, and Technologies : рекомендований список джерел (інформаційний огляд) / [упоряд.: М. Л. Ростока, О. В. Горбачова]. *Інформаційно-аналітичний хаб ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського = Information and Analysis Hub of the V. Sukhomlynskyi State Scientific Educational Library of Ukraine.* Київ, 2026. 10 с.

Рекомендований список джерел з інформаційного забезпечення підготовки військових психологів підготовлено в рамках дослідницьких розвідок для розв'язання завдань наукового дослідження «Науково-аналітичний супровід розбудови єдиного інформаційного простору відкритої освіти» за напрямом розвитку психології відкритої освіти і науки з врахуванням соціально-турбулентних трансформацій сьогодення, спричинених воєнним станом в Україні.

Інформаційний огляд пропоновано для використання в практичній роботі науковців, педагогів та інших категорій освітян, які здійснюють професійну підготовку майбутніх військових психологів, а також у дослідницькій діяльності для оперативного доступу до систематизованих і структурованих інформаційних даних у подальшій аналітичний роботі.

A recommended list of sources for providing information to support the training of military psychologists was compiled as part of preliminary research conducted to address the objectives of the research project 'Scientific -Analytical Support for the Development of a Unified Information Space for Open Education,' in the field of open education and science psychology, taking into account the current socially turbulent transformations caused by the state of war in Ukraine.

This information overview is intended for use in the practical work of researchers, teachers, and other educators involved in the professional training of future military psychologists, as well as in research activities to facilitate rapid access to systematized and structured information for further analytical work.

УДК 378.015.3:159.9:355.1:016

© Державна науково-педагогічна бібліотека
України імені В. О. Сухомлинського, 2026

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах особливої актуальності набуває професійна підготовка військових психологів та формування у них практичних навичок використання сучасних психодіагностичних програм, методик і технологій. Важливим складником такої підготовки є психодіагностичні оцінювання емоційного стану майбутніх військових психологів, їхніх індивідуально-психологічних особливостей та рівня психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності.

Представлений список методик, рекомендованих для підготовки військових психологів, містить психодіагностичні методики, які можуть використовуватися під час професійної підготовки та практичної діяльності військового психолога. До переліку включено методики, спрямовані на дослідження психологічного стану військовослужбовців, особливостей особистості, емоційної сфери, рівня тривожності, стресостійкості, адаптації, мотивації, міжособистісних відносин, психологічної готовності та інших психологічних характеристик, що мають значення в умовах військової служби.

Застосування зазначених методик сприяє формуванню у військових психологів необхідних професійних компетентностей у сфері психодіагностики, зокрема навичок правильного вибору діагностичного інструментарію відповідно до мети дослідження, проведення процедури обстеження, обробки та інтерпретації отриманих результатів, а також формулювання обґрунтованих психологічних висновків.

Методики можуть використовуватися для вирішення різноманітних професійних завдань: оцінювання актуального психологічного стану військовослужбовців, визначення особливостей адаптації до умов військової служби, виявлення психологічних ресурсів і чинників ризику, оцінювання емоційного напруження та стресових реакцій, дослідження мотиваційної сфери, міжособистісної взаємодії та інших психологічних характеристик.

Перелік методик систематизовано за основними напрямами психодіагностичної роботи, що дозволяє військовим психологам і здобувачам освіти оперативно визначати відповідний інструментарій залежно від мети та завдань психологічного обстеження. Водночас вибір конкретної методики має здійснюватися з урахуванням її психометричних характеристик, мети дослідження, віку та особливостей обстежуваних, умов проведення діагностики, а також професійної компетентності фахівця.

Список може бути корисним військовим психологам, науково-педагогічним працівникам, здобувачам освіти психологічних і військово-психологічних спеціальностей, а також фахівцям, які здійснюють психологічне забезпечення військової діяльності. Представлені методики можуть використовуватися як під час навчання та практичної підготовки майбутніх військових психологів, так і в подальшій професійній діяльності. Систематизація та практичне опрацювання психодіагностичних методик сприятимуть підвищенню рівня професійної підготовленості військових психологів, розвитку їхньої психодіагностичної компетентності та забезпеченню більш обґрунтованого й ефективного здійснення психологічної роботи з військовослужбовцями.

Рекомендований список джерел підготовлено як складник е-ресурсу «Інформаційно-аналітичний хаб ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на виконання планових завдань концептуально-аналітичного етапу наукового дослідження «Науково-аналітичний супровід єдиного інформаційного простору відкритої освіти» (2026-2028), зокрема розглядає кластер інформаційного забезпечення психологічної освіти в умовах відкритої науки з питань підготовки майбутніх військових психологів.

Рекомендований список джерел
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ПСИХОЛОГІВ: ПРОГРАМИ, МЕТОДИКИ, ТЕХНОЛОГІЇ

ПРОГРАМИ І МЕТОДИКИ

Рекомендовано: перелік загальних психодіагностичних методик як добірку джерел, орієнтовану саме на професійну підготовку майбутніх військових психологів, зокрема програми і методики роботи з ПТСР і травматичним досвідом, депресивними та тривожними проявами, резильєнтністю, враховуючі специфіку військового/бойового досвіду, тощо.

ПРОГРАМИ, ПОСІБНИКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. *Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України :* метод. реком. / Агаєв Н. А., Скрипкін О. Г., Дейко А. Б. , Поливанюк В. В., Еверт О. В. ; Міністерство оборони України, Наук.-дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2016. 147 с. URL: https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/algoritm-roboti-viiskovogo-psikhologa-shchodo-psikhologichnogo-zabezpechennia-profesiinoi-diialnosti-osobovogo-skladu-zsu-metodichni-rekomendatsii (дата звернення: 25.09.2026).

2. *Діагностика індивідуально-психологічних властивостей та якостей особистості :* навч.-метод. посіб. / Неурова А. Б., Капінус О. С., Грицевич Т. Л. Львів, Національна академія сухопутних військ, 2016. URL: https://studfile.net/preview/15324797/page:50/ (дата звернення: 25.09.2026).

3. *Діагностика психологічних змін у військовослужбовців в умовах війни :* метод. посіб. / Кокун О. М., Лозінська Н. С., Пішко І. О., Олійник В. О. Київ : ТОВ «7БЦ», 2025. 162 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/744685/ (дата звернення: 25.09.2026).

4. *Діагностування психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів:* метод. посіб. / Кокун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Копаниця О. В. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2011. 153 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/10945/ (дата звернення: 25.09.2026).

5. *Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів :* метод. посіб. / Кокун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Копаниця О. В., Малхазов О. Р. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2011. 281 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/11049/ (дата звернення: 25.09.2026).

6. Карамушка Л. М. *Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати* : метод. реком. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 52 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/730974/ (дата звернення: 25.09.2026).

7. *Морально-психологічне забезпечення у збройних силах України* [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. / Білошицький В. І., Гангал А. В., Стукан С. О., Бех С. М. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 138 с. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/47264 (дата звернення: 25.09.2026).

8. Кіщук Л. Програма психологічного супроводу професійної адаптації молодших офіцерів з врахуванням психофізіологічних чинників. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. Вип. 70(6). С. 58–66. DOI: https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-70-6-58-66.

9. Кожедуб О. В., Левенець А. М. Навчальна дисципліна «Методологія військово-психологічних наукових досліджень» як елемент професійної підготовки майбутніх офіцерів-психологів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки.* 2023. Вип. 4(56). С. 10–13. DOI: https://doi.org/10.17721/1728-3817.2023.56.10-13.

10. Корнієнко В В., Шумейко О. М. *Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Психологія та соціологія тероризму та війни».* Дніпро : ДДУВС, 2023. 26 с.

URL: https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/13405/1/МР%20Психологія%20тероризму%20та%20війни%20.pdf (дата звернення: 27.09.2026).

11. *Організація психологічної підготовки у Збройних Силах України :* навч.-метод. посіб. / Стасюк В. В., Немінський І. В., Лесюк О. М., Капінус О. С., Рой О. Б., Олійник В. О., Романишин А. М., Урсул А. О., Весер В. В., Можарівський В. В., Пшенишнюк Г. О., Заріцький Т. Б., Ціпов'яз С. І., Бродська Л. А., Сидоренко А. В., Клочков В. В. ; НДЦ ГП ЗС України, 2023. 325 с. URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/Посібник-ПП-у-ЗСУ-13.04.2023.pdf (дата звернення: 27.09.2026).

12. *Основи військової психології :* навч. посіб. / Г. В. Бондарев, П. П. Круть ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 272 с. URL: https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/621 (дата звернення: 27.09.2026).

13. *Оцінка схильності до суїцидальних реакцій:* метод. посіб. / Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Корня Л. В. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2019. 206 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/714971/ (дата звернення: 25.09.2026).

14. *Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях :* навч.-практ. посіб. / Моргунов О. А., Харченко С. В., Федоренко О. І., Доценко В. В., Мілорадова Н. Е., Макарова О. П., Макаренком П. В., Медведєва О. В., Червоний П. Д. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 84 с. URL: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7e08ad95-1248-47df-a595-01cc24c7afaf/content (дата звернення: 28.09.2026).

15. Плетка О. Т. *Науково-методичні основи підготовки психолога до роботи з військовослужбовцями:* навч. програма. Київ : Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2024. 13 с. URL: https://ispp.org.ua/2024/12/30/navchalna-programa-naukovo-metodychni-osnovy-pidgotovky-psyhologa-do-roboty-z-vijskovosluzhbovczyamy-pletka-o-t/ (дата звернення: 28.09.2026).

16. *Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій :* практ. посіб. / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія

педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/717518/ (дата звернення: 27.09.2026).

17. Чайковський А. Р., Толмачов О. А. *Психологічна підготовка військових кадрів: сучасні методики та підходи в контексті державного управління у сфері безпеки.* 2024. URL: https://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2024/41.pdf (дата звернення: 25.09.2026).

18. Яремко Р. Я., Коваль І. С., Михайлецька А. Ю. Характеристика психодіагностичних методик для сил безпеки й оборони. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія.* 2025. Вип. 1(5). С. 207–212. DOI: https://doi.org/10.32782/3041-1297/2025-1-29.

ПСИХОДІАГНОСТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Рекомендовано: джерела психодіагностичного інструментарію для навчання майбутніх військових психологів у закладах вищої освіти, де , розглянуто валідацію трьох ключових інструментів – психометричні характеристики PCL-5, PHQ-9 та GAD-7 – у ветеранів, у військовослужбовців, які звертаються по психологічну допомогу; інструменти оцінювання копінг-стратегій Brief COPE у контексті подолання стресових і травматичних ситуацій; Combat Exposure Scale (CES) для оцінювання інтенсивності бойового досвіду та пов'язаних із ним стресорів; CD-RISC, яка використовується для оцінювання психологічної резильєнтності; психологічний відбір і оцінювання резильєнтності кандидатів до військової служби; найбільш релевантні військово-специфічні інструменти для оцінювання ризиків, ресурсів і резильєнтності, пов'язаних із розгортанням/відрядженням та військовим досвідом тощо.

ДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ (ОПИТУВАЛЬНИКИ, ШКАЛИ)

19. Багаторівневий особистісний опитувальник (БОО) «Адаптивність-200»: зб. тестових методик [Наказ Міністра оборони України від 20.10.2009. № 525]. URL: https://studfile.net/preview/10038528/page:16/. (дата звернення: 28.09.2026).

20. Бегеза Л Є., Бугайова Н. М., Опанасенко С. В. Емпіричне дослідження особливостей проявів ПТСР у військовослужбовців. *Науковий вісник*

Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2025. № 2. С. 170–174. DOI: https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2025.2.30.

21. Блінов О. Діагностика бойового стресу за допомогою опитувальника ОБСБ. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. Вип. 64(6). С. 5–18. DOI: https://doi.org/10.33099/2617-6858-2021-64-6-5-18.

22. Клiманська М., Галецька І. Українська адаптація короткого п'ятифакторного опитувальника особистості TIPI (TIPI-UKR). *Психологічний часопис*. 2019. Вип. *5*(9). С. 57–76. DOI: https://doi.org/10.31108/1.2019.5.9.4.

23. Міссісіпська шкала для оцінки посттравматичних реакцій (військовий варіант). URL: https://www.eztests.xyz/tests/personality_mptsd_combat/ (дата звернення: 28.09.2026).

24. Шкала первинної діагностики посттравматичного стресового розладу PC-PTSD-5 / Prins A., Bovin M., Kimerling R., Kaloupek D., Marx B., Pless Kaiser A., Schnurr P. ; [розроб. укр. версії Н. Павленко, 2015]. URL: https://start.ua-test.com/pub/files/pc-ptsd-5-manual.pdf (дата звернення: 25.09.2026).

25. Ahmadi A., Ponder W. N., Carbajal J., Schuman D., Whitworth J., Yockey, R. A., Galusha J. M. Validation of the PCL-5, PHQ-9, and GAD-7 in a Sample of Veterans. *Journal of Occupational and Environmental Medicine.* 2023. Vol. 65(8). P. 643–654. DOI: https://doi.org/10.1097/JOM.0000000000002898.

26. Psychometric Properties of the PTSD Checklist for Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-Fifth Edition (PCL-5) in Veterans / Bovin M. J., Marx B. P., Weathers F. W., Gallagher M. W., Rodriguez P., Schnurr P. P., Keane T. M. *Psychological Assessment.* 2016. Vol. 28(11). P. 1379–1391. DOI: https://doi.org/10.1037/pas0000254.

27. Carver C. S. You want to Measure Coping but your Protocol's too Long: Consider the Brief COPE. *International Journal of Behavioral Medicine.* 1997. Vol. 4(1). P. 92–100. DOI: https://doi.org/10.1207/s15327558ijbm0401_6.

28. Connor K. M., Davidson J. R. T. Development of a New Resilience Scale: The Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety.* 2003. 18(2), 76–82. DOI: https://doi.org/10.1002/da.10113.

29. Clinical Evaluation of a Measure to Assess Combat Exposure / Keane T. M., Fairbank J. A., Caddell J. M., Zimering R. T., Taylor K. L., Mora C. A. *Psychological Assessment.* 1989. Vol. 1(1). P. 53–55. DOI: https://doi.org/10.1037/1040-3590.1.1.53.

30. Deployment Risk and Resilience Inventory-2 (DRRI-2): An updated tool for Assessing Psychosocial Risk and Resilience Factors Among Service Members and Veterans / Vogt D. S., Smith B. N., King L A., King D. W., Knight J. A., Vasterling, J. J. *Journal of Traumatic Stress*. 2013. Vol. 26(6). P. 710–717. DOI: https://doi.org/10.1002/jts.21868.

31. Predictive Validity of a Selection Instrument Measuring Resilience: The INSPIRE Resilience Scale / Oprins E., Kamphuis W., Westerveld L., Huybens W., Börjesson M., Johansson E., Aalto H. *Military Psychology.* 2024. Vol. 36(1). P. 58–68. DOI: https://doi.org/10.1080/08995605.2021.1968290.

32. Psychometric Analysis of the PTSD Checklist-5 (PCL-5) Among Treatment-Seeking Military Service Members / Wortmann J. H., Jordan A. H., Weathers F. W., Resick P. A., Dondanville K. A., Hall-Clark B., Foa E. B., Young-McCaughan S., Yarvis J. S., Hembree E. A., Mintz J., Peterson A. L., Litz B. T. *Psychological Assessment.* 2016. Vol. 28(11). P. 1392–1403. DOI: https://doi.org/10.1037/pas0000260.

33. The PTSD Checklist for DSM-5 (PCL-5). Measurement Instrument. / Weathers F. W., Litz B. T., Keane T. M., Palmieri P. A., Marx B. P., Schnurr P. P. National Center for PTSD, U.S. Department of Veterans Affairs, 2013. URL: https://ptsd.va.gov/professional/assessment/adult-sr/ptsd-checklist.asp?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.09.2026).

Матеріали е-ресурсу
«Інформаційно-аналітичний хаб ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського»

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ПСИХОЛОГІВ: ПРОГРАМИ, МЕТОДИКИ, ТЕХНОЛОГІЇ:
РЕКОМЕНДОВАНИЙ СПИСОК ДЖЕРЕЛ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОГЛЯД

Упорядники: М. Л. Ростока, О. В. Горбачова

Рецензент О. Б. Мельничук

Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського, відділ наукового
інформаційно-аналітичного супроводу освіти

Україна, 04060, м. Київ-60, вул. М. Берлинського, 9
Тел. (044)476-22-14, E-mail: vniaso.2024@gmail.com